

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЕКТИ

Я І УКРАЇНА

1 клас

Тема. Увійди в природу другом

(Розроблено Л. В. Кукою.)

Мета проекту. Продовжувати формувати уявлення про світ живої природи, рослинний і тваринний світ; допомогти усвідомити себе як частинку навколишнього світу; заохочувати помічати й берегти красу навколо себе; розвивати допитливість, уміння працювати з довідковою літературою; виховувати естетичні смаки, почуття прекрасного, любов до природи.

Обладнання. Проектор, презентація фотографій, позначення кожної робочої групи, ілюстрації, малюнки, запис звуків комах.

Література. Вірші різних авторів, енциклопедії, Інтернет-матеріали.

Тип проекту. Навчально-інформаційний проект.

Навчальний предмет. Я і Україна. 1 клас.

Завдання проекту.

- Тренування навичок роботи в групі.
- Формування навичок роботи з енциклопедичною та довідковою літературою.
- Засвоєння матеріалу з теми.
- Поглиблення, поширення здобутих знань через створення фотовиставки, написання творів, малюнки.

Рекомендації.

Заздалегідь створені творчі групи, які працюють у різних напрямках:

- перша група добирає матеріал про сонечко;
- друга група шукає матеріал про мурашок;
- третя група знаходить відомості про джмелів;

- четверта група добирає матеріал про бджіл;
- п'ята група ознайомлюється з відомостями про метеликів.

Тривалість. Три тижні.

Захист проекту

I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Вступне слово вчителя.

Діти, сьогодні у нас незвичайний урок. Ми вчитимемося бути друзями природи, адже треба бачити красу, треба слухати і чути звуки в морі веснянім і себе знайти у нім.

(Лунає запис гудіння бджілок, жуків.)

— Чарівний урок! Ми вже чуємо ці звуки. Хто ж це так гуде? (*Бджілки, джмелі, жуки.*)

— А як їх назвати одним словом? (*Це комахи.*)

— Отже, сьогодні на уроці ми будемо говорити про комах. А наші «науковці» скажуть, як же називається наука, яка вивчає комах. (*Ентомологія — наука про комах.*)

— За якими ознаками ми розпізнаємо комах?

- 1) Шість ніг.
- 2) Насічки на тілі.
- 3) Тіло поділене на три частини:

- голова;
- груди;
- черевце.

2. Інформація від учителя.

Комах на землі близько 1 млн.

Діти, протягом березня ми з вами спостерігали за тим, хто ж найперший із комах зустріне весну. Давайте згадаємо наші спостереження. Ось наша перша зустріч із **сонечком**. Про нього дізнавалася перша група. Її учасники малювали сонечко, шукали про нього інформацію. Давайте послухаємо їхній звіт.

3. Звіт першої групи учнів.

За день сонечко з'їдає сотню попелиць.

Червоний колір тулуба сонечок застерігає: «Не їж, я — отруйне!». Але їх їдять: горобці, мухоловки, горихвістки, славки.

Сонечка відчують запах попелиць за кілька кілометрів!

Восени збираються в затишних місцях і засинають до весни.

Користь: знищує попелиць.

Учитель. За цими комахами ми дуже довго полювали. Нелегко було їх побачити. Вони дуже цікаві, адже їхні обов'язки чітко розподілені. У них є пастухи, які доглядають попелиць, скотарі, які розводять попелиць, охоронці-солдати, розвідники, санітари, що прибирають приміщення, будівельники, котрі їх будують, полювальники та робітники. Про яких комах я говорю? (*Про мурашок.*) Це трудолюбиві й дуже корисні комахи. Часто чуєш: «Трудиться, як мураха!» А що ж ви дізналися про них?

4. Звіт другої групи учнів.

Мурашок на нашій планеті 20 тис. видів.

В одному мурашнику мешкає 300 тис. особин.

На свою територію руді мурахи не пускають чужих і постійно наводять порядок на стежках, по яких лазять.

Мурашки розпізнають своїх і чужих за запахом.

Мурахи майже сліпі та глухі.

У лісі ділянка біля гнізда рудих лісових мурашок завжди без шкідників.

Якщо мурашка почула біля свого житла запах незнайомої тварини або комахи, вона швидко розкриває щелепи, піднімає догори голову й сильно вдаряє по дереву. Це повторюють інші. Увага! Чужий запах!

Користь:

- рихлять ґрунт;
- оберігають рослини від шкідників;
- є санітарами лісу;
- мурашину кислоту використовують у медицині.

Учитель. А цього красеня ми вперше побачили 10 березня. Він був схожий на маленького пухнастого та волохатого тигрика. Крильця блискучі й прозорі. Це ... (*джмелик*).

(Показ відеоролика зі спостереженнями учнів.)

Учитель. Що цікавого ви дізналися про цих комах?

5. Звіт третьої групи учнів.

Тільки джмелі можуть запилювати червону конюшину, багато лісових і лугових рослин, бо мають довгий хоботок.

Бджолам ніякого зла вони не роблять. Восени більшість джмелів гине, виживають лише молоді самки, які впадають у сплячку.

Дикі джмелі забираються в землю на два метри, там споруджують гніздо, у якому в негоду температура на 10—15 °С вища, ніж на поверхні.

Сплять у дуплах, пеньках, норах гризунів, гніздах птахів, у соломі, щілинах. Джміль за одну годину пролітає 56 км і облітає 20 квіток.

Народна прикмета:

Джмелі не сідають на квіти горицвіту — погода буде ясною, а сідають — дощовою.

(Демонструється малюнок горицвіту.)

Користь: запилюють червону конюшину та інші лісові й лугові рослини.

Учитель. А ця комаха за легендою утворилася з рукавиці Божої Матері. Її вважають комахою з раю. За нею було легко спостерігати.

Літає бджілка з квітки на квітку,
Тяжко працює бджілка улітку,
Літає бджілка в садку і у полі —
Буде на зиму меду доволі.

Учитель. Що цікавого ви дізналися про бджілку?

6. Звіт четвертої групи учнів.

Бджола — медоносна комаха, що збирає квітковий нектар і переробляє його на мед.

Щоб отримати 1 кг меду, бджолам необхідно облетіти близько 1 млн квіток.

У бджіл п'ять очей. Вони розрізняють білий, жовтий і синій кольори, але сліпі до червоного кольору.

Медоносні бджоли живуть великими сім'ями, члени яких мають свої обов'язки:

- прибиральниці;
- збиральниці;
- приймальниці,
- годувальниці;
- вартові;
- розвідниці.

Про медоносні рослини розвідниці повідомляють танцями. Дрібненькими кроками, підстрибуючи, бджола описує невеликі кола, змінюючи напрямку руху. На своєму тілі вони приносять запах квітів. Якщо описують вісімку, то летіти слід далеко, а якщо коло — близько.

Чим довший танок у комахи, тим більше нектару можна зібрати. Бджоли — миролюбні комахи.

Народні прикмети:

Бджоли сидять на стінках вулика — буде спека.

Бджоли вилітають з вулика й залишаються поблизу — буде дощ.

Користь:

- запилюють рослини;
- дають цінний продукт — мед;
- віск, мед, квітковий пилок, прополіс використовують у медицині та парфумерії.

Учитель. А цих комах у Давньому Римі називали літаючими квітами, вважаючи, що це квітки відірвалися від рослин. Хто ці комахи? (*Метелики.*)

7. Звіт п'ятої групи учнів.

Метелики — живі компаси: уранці їхні крила повернуті на схід, в полудень — на південь, а ввечері — на захід. Коли метелик довго сидить на одному місці, то завжди розташовується так, щоб не було тіні від крил.

Крильця метеликів укриті лусочками й схожі на мішечки. А в мішечку — крихітне кольорове зернятко. Від цих зерняток і від того, як розташовані лусочки, залежить колір і малюнок крилець метеликів. Та лусочки потрібні їм не для краси — без них метелики не можуть літати.

Метелики живляться нектаром — квітковим соком.

Метелики кропив'янки за кілька годин до початку грози, коли на небі немає хмар, вже ховаються в сухе гілля, в дупла дерев. А вилітають зі схову, коли гроза зовсім пройде.

Нічне павичеве око — один із найбільших метеликів нашої планети. За час свого існування він нічого не їсть, а живе за рахунок жирових запасів, отриманих від гусениці. «Очі» на його крилах — це захист від ворогів.

Аполлон має розмах крил 7—9 см. Прикраса задніх білих крил — червоні цяточки, з білою крапкою посередині й чорною навколо. Ці «очка» служать попередженням для птахів: «Отруйно!» У випадку небезпеки метелик падає на землю, розкриває крила і видає шиплячий звук.

Є перелітні та зимуючі метелики. Наприклад, метелики білана капустиного великими групами відлітають на південь серед літа.